

**1 KASIM 2015 TÜRKİYE ERKEN GENEL SEÇİMİNDE KADIN VE
ERKEK MİLLETVEKİLİ ADAYLARININ SÖYLEMLERİNE
TOPLUMDİLBİLİMSEL BİR YAKLAŞIM**

**A SOCIOLINGUISTIC APPROACH TO THE DISCOURSES OF
FEMALE AND MALE PARLAMENTARIAN CANDIDATES IN
EARLY GENERAL ELECTION OF TURKEY
ON NOVEMBER 1., 2015**

*Fatma ÖZTÜRK DAĞABAKAN**

Özet:

Politika çok geniş ve karmaşık bir alandır ve kendine ait bir kelime hazinesi vardır. Her alana ve her vatandaşa hitap ettiği için politikacı da çok geniş bir bilgi birikimine sahip olmak, aynı zamanda bu bilgi birikimini siyaset dili ile ifade etmek zorundadır. Politikacının kullandığı siyaset dili de vatandaş tarafından anlaşılır olmak zorundadır. Zaten politikacının asıl amacı da vatandaşa kendini anlatabilmektir. Bu çalışmada, 1 Kasım 2015 Türkiye Erken Genel Seçimi öncesinde kadın ve erkek politikacıların seçim söylemlerinin dilbilimsel açıdan incelenmesini amaçlanmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünü oluşturan kuramsal kısımda, siyasi dilin tanımından yola çıkılarak konunun detayları ortaya konmuştur. Çalışmanın uygulama bölümünde, farklı ideolojik görüşlerden olan kadın ve erkek politikacıların seçim söylemlerinden oluşan metinler irdelenerek, kadın ve erkek adayların genel olarak dil kullanımları, ele aldıkları gündem konuları, seçmeni ikna yolları metinler üzerinden karşılaştırılarak incelenmiş, elde edilen bulgular kadın-erkek dil kullanımı bağlamında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumdilbilim, Politik Dil, Kadın Dili, Erkek Dili.

Abstract:

Politic is a wide and complicated field, and it has its own treasure. Politicians, addressing every field and every citizen, have to have extensive knowledge and at the same time they need to express it with political language. The language used by politician should be understandable by citizens. Anyway, the main aim of the politician is to be able to express him/herself to the citizens. This paper aims to study the election speeches in terms of linguistical aspects, done by women and men politicians before the Early Election. In the first part, corporate section reveals the details of the topic starting from the definition of political language. The implementation part of the study contains the analysis of election's speech done by women and men from different ideological views; comparison of the nominees in

* Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü - Erzurum
fatmajale@atauni.edu.tr

terms of the way of using language, the agenda topics they have; and finally, the findings will be assessed in terms of language of women and men.

Key words: Sociolinguistics, Political Language, Women's Language, Language of Men.

GİRİŞ

Politika çok geniş ve karmaşık bir alandır ve kendine ait bir kelime hazinesi vardır. Her alana ve her vatandaşa hitap ettiği için politikacı da çok geniş bir bilgi birikimine sahip olmak, aynı zamanda bu bilgi birikimini siyaset dili ile ifade etmek zorundadır. Politikacının kullandığı siyaset dili de vatandaş tarafından anlaşılır olmak zorundadır. Zaten politikacının asıl amacı da vatandaşa kendini anlatabilmektir.

Bu çalışma, 1 Kasım 2015 Türkiye Erken Genel Seçimi öncesinde kadın ve erkek politikacıların seçim söylemlerinin dilbilimsel açıdan incelenmesini amaçlamaktadır. Kadın ve erkek adayların konuşma metinleri bu çalışmada ele alınarak, kadın-erkek dil farklılığı açısından incelenecek, politik dilde bir kadın-erkek dil farklılığı olup olmadığı ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Genel olarak deskriptif–analitik yöntem ile yürütülecek bu çalışmanın birinci bölümünü oluşturan kuramsal kısımda, siyasi dilin tanımından yola çıkılarak konunun detayları ortaya konacaktır.

Çalışmanın uygulama bölümünde, kadın ve erkek politikacıların dili ele alınacaktır. Bu kısımda, farklı ideolojik görüşlerden olan kadın ve erkek politikacıların seçim söylemlerinden oluşan metinler irdelenerek, kadın ve erkek adayların genel olarak dil kullanımları, ele aldıkları gündem konuları, seçmeni ikna yolları metinler üzerinden karşılaştırılarak incelenecektir. Kullanılan sözcükler ve politikacının kelime hazinesi siyasi söylemlerde çok büyük bir önem taşımaktadır. Söz konusu metinler, kadın ve erkek adayların sözcük kullanımları ve kelime hazineleri açısından değerlendirilecektir. Kadın ve erkek dili değişkenlerinin siyasi söylemlerde hangi özellikleri ile ortaya çıktığı, ne şekilde gözlemlenebildiği gerek içeriksel, gerekse sözlüksel, retorik ve sözdizimsel bağlamda incelenecektir.

Elde edilen bulgular kadın-erkek dil kullanımı bağlamında değerlendirilecektir.

1. POLİTİK DİL, İŞLEVLERİ, ÖZELLİKLERİ

Toplumların günlük dil kullanımını birçok etken şekillendirmektedir. Bunlar arasında toplumsal olaylar, dini yaklaşımlar, teknolojik gelişmeler, ideolojik ve siyasi tutumlar gibi unsurlar yer almaktadır. Birey, bu

unsurların, dilindeki etkileşiminin farkında değildir. Bu unsurlar bir alışkanlık gibi dile yerleşir ve dil, bunların hepsini kendi bünyesinde onaylayarak, güçlendirerek veya kurgulayarak yansıtır. Dil, her şeyi ifade etme gücüne sahiptir. Aynı zamanda yenilenme ve sürekli değişme özelliği de gösterir. Dilde, duyguların ifadesinde hassas bir yapı gözlemlenebildiği gibi, güç dengelerinin ifadesinde ikna edici sert bir yapı görülebilmekte veya dil, duyarlı bir rol de üstlenebilmektedir.

Dili bu yönleriyle ön plana çıkararak ve onu amacına ulaşmak için bir araç olarak kullanan bir alan olarak politikayı görmekteyiz. Politika özellikle güç ve dil ekseninde etrafında dolmaktadır. Politikanın en önemli malzemesi dildir. Çünkü politikacı, düşüncelerini, ideolojisini, dünya görüşünü, inançlarını vb. hitap ettiği kitleye dil yoluyla ulaştırarak onları dil aracılığı ile ikna etmeye çalışır. Bu yönüyle dil, politikanın en önemli araçlarından biridir. Siyaset kuramcısı Benjamin Barber, dilin, “tartışma, müzakere, uzlaşım, propaganda ve manipülasyona” hizmet ettiğini söyler. Ona göre, dil ile siyasi uzlaşım, mensubiyet ve sınırlandırma gerçekleştirilmektedir. Dil ile siyasi birlikler kurulup çoğunluklar oluşturulmaktadır. Dil ile bizim için “doğru” olan kavramı geliştiririz. Dili kontrol eden, “toplumsal biz” üzerinde de kontrol sağlar (Mickfeld ve Turowski, 2014, s. 16). Benjamin Barber ile aynı fikirde olan ve politika ile dil ilişkisini aynı doğrultuda tanımlayan birçok siyaset kuramcısı bulunmaktadır. Bunlardan bir başkası yine dilin politika için vazgeçilmez bir unsur olduğunu savunan dilbilimci Kersten Sven Roth, politikayı dilsel bir eylem olarak görmekte ve politik dilin anlamını, eylem yönünden kazandığını savunmaktadır. Politikacının dilsel eylem harici bir yaptırımını bulunmamaktadır. Konuşmacı, konuşması yani eylemleri ile dinleyicide ikna yoluyla gerçekleşen belli başlı etkiler hedeflemektedir (Roth, 2004, s. 19-20). Politikacı, politik söylemleri ile güç dengelerini kendi lehine, rekabet ettiği unsurların ise aleyhine kullanmaktadır. İkna yoluyla gücü ele geçirme, güce sahip olma, gücü kullanma ve kontrol altına alma politikacının en belirgin amaçları içerisinde yer almaktadır.

Politik eylemin politika tanımından tamamen farklı olduğunu dile getiren Horst Grünert, Max Weber’in politika hakkındaki, “politikada güç ve iktidar söz konusudur” (Grünert, 1974, s. 2) söyleminden yola çıkarak politik eylem konusuna değinmektedir. Horst Grünert, dil ve politika ilişkisini, dilin, güç kazanmak, gücü kullanmak, gücü sağlamlaştırmak ve kontrol etmek için bir araç olarak devreye sokulduğu şeklinde dile getirmektedir (Grünert, 1974, s. 2).

Buradan da yine şu sonuca varmak mümkündür. Dil, politikada bir araç olarak kullanılmaktadır. Dilin politikada kullanım sebepleri de en çok güç odaklıdır ve dil genel olarak gücün kazanılması, kullanılması, devam ettirilmesi ve kontrol edilmesi aşamalarında önemli bir unsur olarak

kullanılmaktadır.

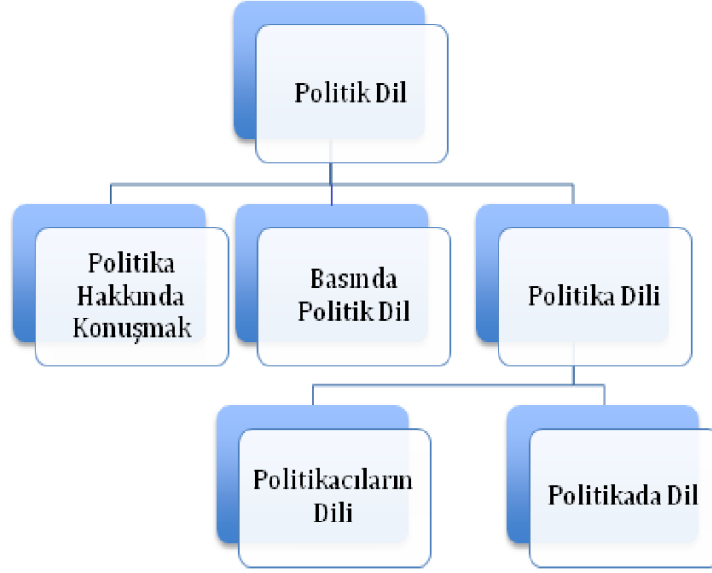
Peki ama politikada bu kadar etkili olan dil hangi özelliklere sahiptir ve politik kullanımlarda ne gibi fonksiyonlar ortaya koymaktadır. Daha doğrusu bunları değerlendirirken şu ayrıntılar akla gelebilir. Aslında politik dil diyebileceğimiz bir dil var mıdır acaba? Varsa, politik söylemlerde hangi dilsel araçlar kullanılmakta ve bu dilin diğerlerinden ne gibi farklılıkları bulunmaktadır?

Bu sorulara cevap aramadan önce ufak bir hatırlatmada fayda var. Politik dili veya politikadaki dil kavramını yalnızca siyasilerin propaganda söylemleri ile sınırlandırmamak gerekmektedir. Politik dil, anayasa ve kanun metinleri, meclis oylamaları, basın yorumları gibi unsurların yanı sıra günlük hayatta da yer almaktadır. “Nükleer enerji, yazı reformu ya da iklim değişikliği: toplumsal hayatın ve kamuoyunun ilgi alanlarının her kesimi politik olabilir.” (Girnth, 2015, s. 2). Politikanın var olduğu her yerde politik dil işlevseldir. Politik dil politik iletişimde bir araçtır. Yılmaz Yıldırım, toplumdaki iletişimin politik boyutunu politik iletişim olarak görmektedir. Ona göre, politik iletişim kesinlikle seçim süreçleri iletişimiyle sınırlı değildir; aksine toplumsal yaşamın her anını kapsamaktadır. “Ulus içi siyasal düzen ve bu düzen içerisindeki iletişim çıkarları; ekonomik alt yapının desteklenmesi ve üstyapı iletişim biçimleri; kalkınma ve ücret politikalarının sunuş biçimleri; uluslararası diplomatik ilişkiler düzeni ve bu düzendeki iletişim biçimleri” (Yıldırım, 2012, s. 201) de yine politik iletişim kapsamında yer almaktadır.

Uzmanların tanımına göre doğrudan bir politik dilden bahsetmek pek de mümkün olmamakla birlikte politikada dil kullanımı daha çok ön plana çıkmaktadır. Yani politikanın kendine has bir jargonundan söz etmek pek de mümkün değildir.

Politika çok geniş bir alanı kapsadığı ve birçok alt alanı bulunduğu için tek tip bir politik jargondan bahsedilemez. Politika ve dil konusunu ele alan birçok araştırma bulunmasına rağmen politik jargon ile diğer alan dilleri arasında sınırlandırma kriterleri oluşturabilmiş bir çalışma henüz bulunmamaktadır (Ząbczyk, 2012, s. 3). Bu yüzden de doğrudan bir politik jargondan söz edilememekte, bunun yerine politik dil deyince ya dilin politikadaki kullanımı ya da özel bir politik kelime hazinesi anlaşılmalıdır (Ząbczyk, 2012, s. 3). Politika çok geniş ve karmaşık bir alan olduğundan her tür kavram politikanın kelime hazinesi içerisinde yer alabilir. Kendine ait özel bir jargonu olan tıp ve fizik gibi bazı alanlarla mukayese edildiğinde politikanın bu alanlardaki kavramları bile kendi amacı için kullanabildiği görülmektedir. Heiko Girnth, bu yüzden politikayı toplumsal hayatın her alanını kavrayabilen bir “eylem ve işlev kompleksi” olarak tanımlamaktadır (Girnth, 2015, s. 56).

Almanca “Politolinguistik” (Politodilbilim; politik iletişim) kavramını 1996 yılında yayınladığı bir makalesi ile alana kazandırarak politik iletişimi dilbilimin bir alt alanı haline getiren ve anlambilim, leksikografi ve dil felsefesi alanlarında olduğu kadar politik dil bağlamında da dilbilime büyük katkısı olan Armin Burkhardt, politik dili politik iletişim açısından tanımlamaya çalışmaktadır. Farklı politik iletişim alanlarının adlandırılıp sınırlandırılmamasını, dilbilimin bir alt alanı olarak politik iletişimin gelişmesini engelleyen en büyük etkenlerden birisi olarak gören dilbilimci Armin Burkhardt, bunun çözümünü “araştırma durumunun ilkesel sistemleştirilmesinde” (Roth, 2004, s. 27) görmekte ve politik dilin alanlarına dair şöyle bir sınıflandırma önermektedir:

Tablo 1: Armin Burkhardt: Politik Dilin Alanları (Roth, 2004, s. 27).

Armin Burkhardt’ın sınıflandırmasında politik dilin üç ayrı alandan oluştuğu görülmektedir. Politika hakkında konuşmakla, bireyin politika hakkındaki düşünceleri ve kişisel konuşmaları da göz önünde bulundurulursa bunun özelden genele geniş bir alanı kapsadığı görülecektir. Çünkü politika hakkında herkes konuşabilir. Bunu toplumdaki bir bireyin söyleminden, alan uzmanı birinin profesyonel söylemine kadar genişletmek mümkündür. Politik dilin bir başka bileşeni olarak basındaki politik dil ortaya konmuştur. Basındaki politik dil de yine çok önemli bir yere sahiptir. Bilindiği gibi politik söylemlerin büyük çoğunluğu basında alıcısına ulaşmaktadır. Armin Burkhardt politika hakkında konuşma ile politika dilini birbirinden ayırmaktadır ve bunda da çok önemli bir karar vermiştir. Politika dilinde iki ayrı unsur gören dilbilimci, politika dilini politikacıların söylemlerinde kullandıkları dil ve politikadaki dil diye ayırmıştır. Burada politikacıların dili

başlığı altında kişisel kapsamlı bir alan, politikada dil başlığında ise belli kelime hazinesi bulunan bir alan dili düşünülebilir.

Politik açıdan dilin anlamına değinen Kersten Sven Roth da politik bağlamda dilin anlamının, (grup)dilsel normlar anlamında dilin pragmatik bakış açısında incelenen ve prensipte kasıtlı ve işlevsel olarak nitelendirilen kullanımı olduğunu özetlemektedir (Roth, 2004, s. 22).

Kersten Sven Roth, Heiko Girth ve diğer araştırmacıların da öne sürdüğü gibi eylem ve işlev kompleksi olan ve dilin kullanımının söz konusu olduğu politik iletişim alanında dil belli işlevleri ile öne çıkmaktadır. “Politik dil kullanımı çok somut iletişimsel gereksinimlerden ortaya çıkmaktadır.” (Roth, 2004, s. 20). Bunlardan en önemlisi ise “persuasion” yani dilin inandırma, ikna işlevi. Heiko Girth, aralarında iknanın da olduğu, dilin dört işlevinden bahsetmektedir. Ona göre dilsel işlevler:

1. Düzenleyici dil işlevi

Dilin bu işlevinde üst ve alt yani yöneten ve yönetilen arasındaki ilişki söz konusudur. Burada güç yapıları dile dönüşmektedir. Anayasa, kanun, yasa, kararname ve yönerge metinleri dilin bu işlevine dayanmaktadır.

2. Talep edici dil işlevi

Belli gruplara, toplumsal tabakalara, sınıflara ait isteklerin, ricaların, dilekçelerin, taleplerin, itirazların açıklanması ve iletilmesi dilin bu işlevi aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Temyiz metinleri, el ilanları ve bildiri metinleri bu işlev doğrultusunda oluşturulmaktadır.

3. Bilgilendirici – ikna edici dil işlev

Politik eylemin gerekçelendirilmesine, motive edilip hazırlanmasına, analizine ve eleştirisine aracı olan bu işlev bilinç oluşturmayı hedeflemektedir. Bu işlev günümüz politika dilinde baskın durumdadır. Politik kuram metinlerinde, tartışma söylemlerinde, seçim konuşmaları ve sloganlarında bu işlev kendini göstermektedir.

4. Bütünleştirici dil işlevi

Anma konuşmaları ve parti programlarında ortaya çıkan bu işlev, her bir grup bireyinin grupla özdeşleşmesi için grupları tanımlamak, sınırlandırmak, grup içi dengeyi kurmak görevini üstlenmektedir (Girth, 2015, s. 47-48).

Politikada kullanılan dilin, işlevleriyle birlikte kendine has özellikleri de bulunmaktadır. Örneğin politikacılar kamuoyunda olumlu bir etki oluşturmak gerekliliğinin farkındadır. Bu yüzden de söylemlerinde alıcıyı etkilemek, ikna etmek, onun fikirlerinde değişiklik meydana getirmek yani kendi saflarına çekmek için belirli muhakeme stratejileri ortaya koyarak

bilinçli bir şekilde sözcük seçimi yapmak ve belli bir tarzda konuşma yapısı oluşturmak zorundadırlar. İdeolojiyi temsil eden sözcükler, tarafı tanıtan sloganlar, belirsiz ifadeler, retorik figürler bir politikacının konuşmasında bulunan öğelerdir.

Politik dilin özellikleri arasında ilk olarak politik kelime hazinesinden söz edilmektedir. Politikadaki dil bir alan dili olmadığından, kelime hazinesi de farklı başlıklar arasında ele alınmaktadır. Josef Klein bu başlıkları şu şekilde tanımlamaktadır:

1. Kurumsal kelime hazinesi (Institutionsvokabular)
2. Alansal kelime hazinesi (Ressortvokabular)
3. Genel etkileşimsel kelime hazinesi (Allgemeines Interaktionsvokabular)
4. İdeoloji kelime hazinesi (Ideologievokabular) (Klein, 2013, s. 4).

Politik dilde önemli yer tutan bir başka dilsel unsur sloganlardır. Kamusal tartışmalarda çok sık kullanılan, politik tutumları baskın bir şekilde ve kışkırtıcı bir yapıyla ifade eden söylemler politik slogan özelliği taşırlar ve politik etki oluşturma amacıyla kullanılırlar (Klein, 2013, s. 11).

Dildeki retorik unsurlar da politik dilin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Metafor, güzel adlandırma, ikili ve üçlü figürler, antitez, paralellik, çaprazlama, mübalağa, ironi, elips, aliterasyon, artgönderim, ima gibi retorik figürleri politik dilde görmek mümkündür.

Politik dilin diğer özellikleri standart dil, günlük dil, alan dilleri vb. kullanımlardaki mücadelecî, samimi, ciddi, saldırgan, cesaret verici tonlarla üslupta görülebilir.

2. 1 KASIM 2015 TÜRKİYE ERKEN GENEL SEÇİMİNDE KADIN VE ERKEK MİLLETVEKİLİ ADAYLARININ SÖYLEMLERİ

Çalışmanın uygulama kısmını oluşturan bu bölümde kadın ve erkek politikacıların medyadan elde edilen metinleri ele alınmaktadır. Farklı ideolojik görüşlerden olan kadın ve erkek adayların gerek yazılı, gerekse görsel medyadan rastgele elde edilen 1 Kasım 2015 Seçimleri öncesi söylemleri, genel olarak dil kullanımları, ele aldıkları gündem konuları, seçmeni ikna yolları açısından karşılaştırılarak kadın erkek dili bağlamında irdelenip metinlerde kadın ve erkek dili ayrılıklarının olup olmadığı gözlemlenmektedir.

Metinlerin incelenme aşaması birçok dilbilimcinin hemfikir olduğu politik dil, kadın dili, erkek dili tanımlarından yola çıkılarak yapılmaktadır.

İncelenecek metinler televizyon programlarından elde edilmiş söylem metinlerinden oluşmaktadır. Her bir metin oldukça uzun olduğu için burada sadece birer kısa kesit örneklenerek metinlerin genel yapısı analiz edilecektir.

1. MHP Genel Başkan Yardımcısı Ruhsar Demirel (28 EKİM 2015, KANAL 26 “SEÇİME DOĞRU” Programı)

2. Saadet Partisi İstanbul Milletvekili Adayı Mesude Dönmez (15 Ekim 2015, TV5 “Seçim Kulvarı” Programı)

3. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu (31 Ekim 2015, TRT “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması”)

4. AK Parti Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu (31 Ekim 2015, TRT “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması”)

MHP Genel Başkan Yardımcısı Ruhsar Demirel (28 Ekim 2015, KANAL 26 “Seçime Doğru” Programı)

Kanal 26 ekranlarında yayınlanan “Seçime Doğru” adlı program bir tartışma programı ve bir erkek moderatör tarafından sunuluyor. MHP Genel Başkan Yardımcısı Ruhsar Demirel’in konuk olduğu programda erkek moderatör sorular sorarak Ruhsar Demirel’den cevaplar bekliyor. Moderatörle konuk arasında genel bir sohbet havasında ilerleyen program 39 dakika sürüyor.

Programın içeriği genel olarak 1 Kasım Türkiye Erken Genel Seçimleri bağlamında ilerliyor.

Erkek: Efendim hoş geldiniz.

Kadın: Teşekkür ederim, sağ olun.

E.: Nasılsınız efendim?

K.: *Memleket kadar halliceyiz diyorum ben*, çünkü memleket iyiye *biz* iyi olacağız, memleket değilse *biz* olamıyoruz. *Nitekim eee* burada konuşabiliyor olma ihtimalini bile çok kıymetli buluyorum, çünkü *biz* muhalefete ekranlarını açan, muhalefete konuşma hakkı veren *ekranlar karartılıyor*. Bu ülkede *klavye ve kameradan korkanlar varmış*. Bugün tekrar böyle bir tecelli oldu. Gazeteler basılamıyor, televizyonlar gösteremiyor *uuu* ve kayyum atandığı gün benim de o kanalda bir programın oldu, olacaktı *nitekim* gerçekleştirme imkanı da bulduk o gün. Dolayısıyla insanların korkusu o radeye varmış ki, *demokratik bir ülkedeyiz*, üç gün sonra seçime gideceğiz ama bu ülkede bir basın kuruluşu *eee* terör örgütlerine yapılmayan, eylem yapsınlar da sonra yakalarız denilen, canlı

bombalara bile gösterilen tolerans oralara gösterilemedi. Çünkü bir seçim güvenliği sandıktan ibaret bir şey değil, *seçim güvenliği bütün siyasi partilerin anayasal çerçevede fikirlerini vatandaşa iletebilmeleri konusunda eşitliği içerir*. Bize malum bazı kanallar hiç yer vermiyor, *nitekim* bugün bir rakam açıklandı. *Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu* vergilerimizle, bandrolleri ödediğimiz KDV'lerle yaşayan *Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu* 29 saat Cumhurbaşkanına, 30 saat Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanına yani 59 saat AKP'ye yer veren *Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu* 31 saat Cumhuriyet Halk Partisi'ne 5 saat, bize ise 1 saat 10 dakika yer vermiş. *III* muhalefete %10 bile çok görülmüş durumda, böylesi bir hakkaniyetsizliğin içinde hiç değilse özel kanallar diyorsunuz, özel kanalların da bir kısmı *havuzdan üreme* oldukları için akvaryum şeklinde, onlar zaten ekranları bize kapalı, çağırdıklarında gidiyoruz, hani hiç çağırıldığımız yere erinmedik bugüne kadar fakat bizi çağırıp rahatça bu ülkede ne vardır diye konuşturan ekranlar bir süre sonra kapatılıyor. Ben bunun Kanal 26'nın başına gelmesini asla istemem. Bu asla hiçbir basın kuruluşunun başına gelmemeli, *çünkü anayasal çerçevede ifade özgürlüğü, basın hürriyeti, vatandaşın bilgilendirme hakkı mutlaka ve mutlaka korunmalı, bu en basit ifadeyle insan hakkı ihlalidir, serbest teşebbüsün gaspıdır*. Çünkü Türkiye'de *serbest teşebbüs* yapmak isteyen, bu ülkeye yatırım yapmak isteyen her iş adamı için bir risktir bu. Siz bir iş yapıyorsunuz, para yatırılıyorsunuz, *rantiyeye dönmüyorsunuz, kutularda para saklamıyorsunuz*, ülkenize yatırım yapıyorsunuz, birisi diyor ki benim hoşuma gitmiyorsun kapadım. Şimdi siz hem *yerli yatırımcının* önünü kesiyorsunuz, hem de bir *hukuk devleti* olmadığımızı kanıtlayarak bugün olan olayla beraber *yabancı yatırımın* gelmesinin de önünü kesiyorsunuz. Türkiye'de *işsizlik* artıyor, insanlar yatırım yapmıyor. *Ee nasıl çözülecek bu işsizlik?* İşsizliği çözemeyiz. İşsizlik çözülmezse bu ülkede *asayiş bozukluklarını* çözemeyiz. Bu ülkede *teröre* giden bazı yaklaşımları çözemeyiz. *Bölücü terörle* ilgili de sıkıntılar olur. *Terörle bölücü terörü de ayırmak gerek. Çünkü bölücü terör ülkemizden toprak isteyenler. Terörse Amerika'daki İkiz Kulelerin patlatılması gibi, ülkede rahatsızlık yaratılması gibi bir şey*. İşte dolayısıyla *uyuşturucu ticareti, insan mafyası, organ mafyası*, her tür *illegalitenin* işsizlikle beraber beslendiğini dünyadaki bilim adamları yaptıkları araştırmalarda söylüyor. Ha bilime saygı duymamak, işte bilim üzerinden de bir takım aşağılayıcı ifadeler kullananlar var. Ama şu bir gerçeklik, 2015 yılında ikinci defa gitmekte olduğunuz bu genel seçimde, bu tekrar seçimde, Türkiye Cumhuriyeti ilk defa böyle bir şey yaşıyor, *çok partili hükümetler* döneminde ve çok *partili sisteme* geçtiğimizden beri, ama birisi *klavyeden ve kameradan korkuyorsa* artık, iş bitmiştir. İş yalnızca 1 Kasım günü vatandaşımızın, *mümkün olduğunca* çok kişimizin, *mümkün olduğunca hepimizin*, oy verme yeterliliğine sahip *hepimizin* gidip oyumuzu vermemiz, oyumuza sahip çıkmamız, ve bunu yaparken de, hem kendimiz için, kendi malımız, mülkümüz, canımızın

kıymeti için, hem memleket için, hem millet için yapmak zorundayız. **Korku sarayı tutmuş, klavyeden korkan**, artık denilecek bir şey yok, ona kahraman falan denmez, **klavyeden, kameradan korkuyorsa** bir insan, onu artık Allah ıslah etsin.

E.: Evet.

K.: Onun için ben, ekranlarınızı açtığımız için tekrar teşekkür ediyorum.

E.: Ne demek efendim.

Programın devamında hükümetin teröre karşı tutumu sorgulanıyor.

K.: *Şimdi* insanlar kanabilir de devletlerin kanma hakkı yoktur.

MHP Genel Başkan Yardımcısı Ruhsar Demirel konuşması boyunca genel olarak 1 Kasım Türkiye Erken Genel Seçimleri bağlamındaki konuları ele alıyor.

Ele aldığı konuların hepsini de, halihazırdaki hükümetin yaptıklarını ve yapmadıklarını sert bir dil ile anlatması oluşturuyor. En önemli politik dil özelliklerinden birisi olan rakip partinin kötülenmesi eylemi konuşmacının hemen hemen her cümlesinde bulunmaktadır. Bunu daha çok göndermeler yaparak gerçekleştiren konuşmacı sözlerinde:

- *saray*,
- *ekranlar karartıyor*,
- *klavye ve kameradan korkanlar*,
- *rantiyeye dönmüyorsunuz*,
- *kutularda para saklamıyorsunuz*

ifadeleri ile üstü kapalı olarak zamanın hükümetine yani rakip partiye göndermelerde bulunmaktadır. Aynı zamanda kadın dilinin bir özelliği de olan olumsuzlukları yine konuşmacının söylemlerinde görmek mümkün.

Bir başka kadın dili özelliği olan yan cümleler ve aynı zamanda politik dil unsuru da olan dolaylı anlatım konuşmacının bütün söyleminde dikkatleri çekmektedir. Konuşmacı, erkek moderatörün programı açmak için başlangıçta kendisine sorduğu *nasılsınız* sorusuna **Memleket kadar halliceyiz diyorum ben**, diye başladığı metnin tümüyle tepki veriyor. Program boyunca kendisine sorulan sorulara dolaylı bir şekilde cevap veriyor ve cümlelerini uzatıyor.

Konuşmacı, söylemi esnasında sorular soruyor, sorularına pekiştirici unsur olarak kendisi cevap veriyor. Bu da bir başka kadın dili özelliğini

oluşturmaktadır. ***Ee nasıl çözülecek bu işsizlik? İşsizliği çözemeyiniz.*** İşsizlik çözülmezse bu ülkede asayiş bozukluklarını çözemeyiz.

Politik-ideolojik kavramlar bazında konuşma sürecinde birçok yapıya rastlanmaktadır:

- ***anayasal çerçeve***
- ***ifade özgürlüğü***
- ***basın hürriyeti***
- ***vatandaşın bilgilenme hakkı***
- ***insan hakkı ihlali***
- ***serbest teşebbüsün gaspı***

Konuşmacının, konuşması süresince pekiştirme amaçlı tekrarları boşluk doldurma sözcüklerini sık sık kullandığı görülmektedir:

- ***mutlaka ve mutlaka korunmalı, bu en basit ifadeyle***
- ***nitekim***
- ***şimdi***

Konuşmacı, karşı tarafa kendini daha iyi anlatabilmek için örneklerle tanımlar yapıyor:

- ***Çünkü bölücü terör ülkemizden toprak isteyenler. Terörse Amerika'daki İkiz Kulelerin patlatılması gibi, ülkede rahatsızlık yaratılması gibi bir şey.***

Retorik unsur olarak konuşmacının birçok yerde deyim kullandığı da görülmektedir:

- Sanayi üretmiyor, ***bacalar tütmüyor...***
- üretimde ***dibe vurmuşuz...***

Konuşmacı, konuşması boyunca ağırlıkta biz referanslı konuşuyor:

- çünkü memleket iyiye ***biz*** iyi olacağız
- memleket değilse ***biz*** olamıyoruz.

Konuşmacı, konuşması esnasında kibar tavırlar sergilemekle birlikte, siyasi rakibine karşı bazen saldırganlaşan çok sert bir dil kullanıyor. Kadın konuşmacının, konuşma esnasında destekleyici öge olarak ellerini ve kollarını çok fazla kullanması dikkatleri çekiyor.

Saadet Partisi İstanbul Milletvekili Adayı Mesude Dönmez (15 Ekim 2015, TV5 “Seçim Kulvarı” Programı)

TV5 ekranlarında yayınlanan “Seçim Kulvarı” adlı program bir tartışma programı ve bir erkek moderatör tarafından sunuluyor. Saadet Partisi İstanbul Milletvekili Adayı Mesude Dönmez’in konuk olduğu programda erkek moderatör sorular sorarak Mesude Dönmez’den açıklamalar yapmasını istiyor. Moderatörle konuk arasında genel bir sohbet havasında ilerleyen program 30 dakika sürüyor.

Saadet Partisi İstanbul Milletvekili Adayı Mesude Dönmez konuşması boyunca kendi fikirlerini açıklayarak genel olarak 1 Kasım Türkiye Erken Genel Seçimleri bağlamındaki konuları ele alıyor.

E.: Mesude Hanım hoş geldiniz.

K.: Hoş bulduk, *Allah razı olsun.*

E.: Çok yoğun bir çalışma ile birlikte buraya geliyorsunuz **K.:** *Evet.*
E.: İstanbul trafiğine takıldınız. **K.:** *Evet*, maalesef.

E.: Teşekkür ediyoruz, zahmet ettiniz geldiniz. Ondan da bahsederez. İstanbul'un sorunları, karşılaşmış olduğunuz problemler ama.

K.: *Evet.*

E.: İlk önce sizi tanıyanların yanında tanımayanlar açısından Mesude Dönmez kimdir desek birkaç cümleyle ne söylersiniz?

K.: *Allah razı olsun*, bu fırsatı *bize* verdiğiniz için sizin nezdinizde TV5 ailesine çok teşekkür ediyorum. Ayrıca şu an ekranları başında bulunan *Müslüman kardeşlerimizin*, tüm *ümmetin* ve tüm dünyadaki bütün *mazlum coğrafyalarda* bulunan kardeşlerimizin *Hicri yılbaşını* da *inşallah* tebrik ediyoruz. *Rabbim inşallah tekrar bir İslam Birliği kurup* bu güzel günleri hep birlikte yad etmeyi *nasip eylesin duasıyla inşallah başlayalım*. Mesude Dönmez ... uzun yıllardır Milli Görüş partileri içerisinde bir çok görevlerde *bulunduk*. Daha önce meclis üyesi adaylığı *yapmıştık* belediye seçimlerinde. Geçmiş dönemde de yine milletvekili adaylığımız vardı. Ayrıca onun yanında ... il başkanlığı *görevimiz* halen devam ediyor. Bu dönemde de Saadet Partisinden inşallah milletvekili *adayıyız*. *Rabbim inşallah bu çalışmalarını yaparken kendi rızası dışına çıkarmadan ümmetin dertleriyle dertlenen ve bu sorunlara gerçek manada Allah ve Resul’ünün baktığı çizgide çözümler bulabilmeyi nasip etsin.*

E.: Amin.

K.: Diye dua ediyoruz.

E.: Bu hissiyatla çalışıyorsunuz.

K.: Evet.

E.: Saadet Partisi neden? Neden Saadet Partisi de başka bir parti değil?

K.: Allah razı olsun. Bu soru gerçekten çok önemli bir soru. Çünkü biz diyoruz ki, Saadet Partisi kendi sistemini kurmak istediği için Saadet Partisi. **Yani** kendi **adil ekonomik düzenini** ve İslam Birliğini kurmak istediği için. **Yani** diğer bütün partiler mevcut sistem içerisinde o sisteme ayak uydurmaya çalışan ve o sistemin içerisinde çabalamaya çalışan partiler. ... İşte bu yüzden **biz, şahsım adına** Saadet Partisinde olmayı doğru **bulduk**.

E.: Bu farklı bir tabii çalışma heyecanı veriyor size. **K.: Evet, evet. E.:** Normal siyasi partilerden farklı çalışıyorsunuz. **K.: Kesinlikle. E.:** Çok yoğun, zor olmuyor mu? Bir bayan olarak. Zaten normal bir hayat, annesiniz aynı zamanda. **K.: Evet, evet.**

E.: Bununla ilgili yani hanımların, kadınların siyasete bakışıyla ilgili Türkiye'deki algı nedir sizce veya nasıl olmalı?

K.: Şimdi, bir kere insanoğlunun kul olarak **yaratılmışlığının verdiği insana yüklediği görevler var, kul olarak. Kul olarak** biz sadece yiyen için **işte** evlenen çoğalan insanlar olmak için yaratılmadık. Yaratılırken Alla hu Teâlâ bu dünyadaki yaşanan olayları bilen, farkında olan ve üzerine batının ya da batılın ifsat hareketiyle yüklediği bombardıman şekilde bize üzerimize saçtığı ifsadın farkında olan ve o ifsadı yok etmek için mücadele etmemiz için yaratıldık biz. Bu bizim yaratılış gayemizin bize yüklediği bir misyon. ...

...

K.: Irkçılıkla, milliyetçilikle, mezhepçilikle onları küçük küçük lokmalara bölün, parçalar haline getirin, işte o zaman Hakkın hakimiyetinin kaybolduğunu ve batılın artık zirve yaptığını görün diye böyle bir plan uygulanıyor.

Mesude Dönmez, konuşmasında, halihazırda olan ve olması gereken ailesel yapıdan bahsediyor. Bu yapının kadınlar ve gençler üzerindeki etkisini ele alan konuşmacı, kadınlar ve kadınlar üzerine oynanan oyunları, gençlik üzerinde oynanan oyunları, bölünmüşlüğü 1 Kasım öncesinin en önemli sorunları olarak gördüğünü ifade ediyor. Konuşmasında çoğunlukla kadınların durumundan ve kadınların siyasete bakışından bahseden konuşmacı bu konuları yoğun bir şekilde dini bir bağlamda ilişkilendirerek açıklamaya çalışıyor. Aynı zamanda kendi partisinin daha önce yapmış olduğu şeylerden bahsederek partisinin propagandasını yapıyor.

Bu konuşmacıda dikkatleri çeken en önemli unsurlardan birisi, konuşmacının yoğun bir şekilde ideolojik dil kullanmasıdır. Temsil ettiği partinin de öne çıkan özelliklerinden biri olan muhafazakar ideoloji, konuşmanın dilinde yoğun bir şekilde görülmektedir:

- *İslam birliği*
- *Allah razı olsun.*
- *Müslüman kardeşlerimiz*
- *ümme*
- *mazlum coğrafyalarda*
- *Hicri yılbaşını*
- *inşallah*
- *İslam Birliği*
- *İrkçılık*
- *Milliyetçilik*
- *mezhepçilik*

Bir başka kadın dili özelliği olan yan cümleler ve aynı zamanda politik dil unsuru da olan dolaylı anlatım Ruhsar Demirel gibi Mesude Dönmez'in de bütün söyleminde dikkatleri çekmektedir. Konuşmacı, erkek moderatörün kendisine yönelttiği sorulara çok dolaylı ve çok uzun cümlelerle cevap veriyor:

- *E.: Bununla ilgili yani hanımların, kadınların siyasete bakışıyla ilgili Türkiye'deki algı nedir sizce veya nasıl olmalı?*

K.: Şimdi, bir kere insanoğlunun kul olarak yaratılmışlığının verdiği insana yüklediği görevler var, kul olarak. Kul olarak biz sadece yiyen içen işte evlenen çoğalan insanlar olmak için yaratılmadık. Yaratılırken Alla hu Teâlâ bu dünyadaki yaşanan olayları bilen, farkında olan ve üzerine batının ya da batılın ifsat hareketiyle yüklediği bombardıman şekilde bize üzerimize saçtığı ifsadın farkında olan ve o ifsadı yok etmek için mücadele etmemiz için yaratıldık biz. Bu bizim yaratılış gayemizin bize yüklediği bir misyon. ...

Konuşmacının, konuşması süresince pekiştirme amaçlı tekrarları, boşluk doldurma sözcüklerini sık sık kullandığı görülmektedir:

- *Yani*
- *Evet*
- *Kesinlikle*
- *Şimdi*
- *İşte*

- ... **kul olarak. Kul olarak** biz sadece yiyen içen **işte** evlenen çoğalan insanlar olmak için yaratılmadık.

Konuşmacı, konuşması boyunca ağırlıkta biz referanslı konuşuyor:

- bu fırsatı **bize** verdiğiniz için sizin nezdinizde TV5 ailesine çok teşekkür ediyorum.

- ... kardeşlerimizin Hicri yılbaşını da inşallah tebrik **ediyoruz.**

- Rabbim inşallah tekrar bir İslam Birliği kurup bu güzel günleri hep birlikte yad etmeyi nasip eylesin duasıyla inşallah **başlayalım.**

- Mesude Dönmez ... uzun yıllardır Milli Görüş partileri içerisinde bir çok görevlerde **bulunduk.**

- Daha önce meclis üyesi adaylığı **yapmıştık** belediye seçimlerinde.

- Geçmiş dönemde de yine milletvekili **adaylığımız** vardı.

- Ayrıca onun yanında ... il başkanlığı **görevimiz** halen devam ediyor.

- Bu dönemde de Saadet Partisinden inşallah milletvekili **adayyız.**

- İşte bu yüzden **biz, şahsım adına** Saadet Partisinde olmayı doğru **bulduk.**

Konuşmacı, konuşması esnasında kibar tavırlar sergiliyor ve konuşmasında yumuşak bir tonlama hissediliyor. Kadın konuşmacının, konuşma esnasında destekleyici öge olarak ellerini ve kollarını kullandığı dikkatleri çekiyor.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu (31 Ekim 2015, TRT “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması”)

TRT ekranlarında yayınlanan “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması” adlı program TRT’nin seçim dolayısıyla resmi olarak düzenleyip yayınlamak zorunda olduğu, partilerin kendilerini kamuoyuna anlatabildikleri bir program. CHP Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu’nun konuk olduğu programda Kemal Kılıçdaroğlu 1 Kasım 2015 erken genel seçimlerine ilişkin düşüncelerini ortaya koyuyor ve partisinin propagandasını yapıyor. Program 10 dakika sürüyor.

E.: *Sevgili vatandaşlarım.* Sizleri sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. Özel yasayla kurulmuş, **parasını halkın ödediği TRT ekranından** sizlere sesleniyorum. TRT Kanununun 5. Maddesi genel yayın ilkelerini düzenliyor. Bakın aynen okuyorum. TRT tek yönlü, taraf tutan yayın yapmamak ve bir siyasi partinin menfaatlerine alet olmamak zorunda. Ama TRT bu kanuna

açıkça aykırı davranıyor. **Bir siyasi partinin çıkarları doğrultusunda tek yönlü ve tek taraflı yayın yapılıyor.** Örneğin son 25 günde TRT'nin AKP'ye verdiği süre 30 saat. CHP'ye verdiği süre sadece 5 saat. **Şu an izlemekte olduğunuz bu yayın da yasal bir zorunluluk olduğu için yapılıyor. Ellerinde olsa bu yayın da yapılmayacak. Değerli vatandaşlarım,** TRT özel bir şirket değil. TRT iktidara ait bir kurum da değil. TRT bir devlet kurumu. Bu binaların, stüdyoların, bu kameraların parasını, burada çalışan bütün arkadaşlarımızın maaşını toplum olarak hepimiz ödüyoruz. ... Türkiye bir **hukuk devletidir. ... Sevgili vatandaşlarım. Ben,** bölgesinde ve dünyada itibarlı, zengin bir Türkiye **istiyorum. Ben,** dünya gündemine **yolsuzluklarla, yasaklarla veya terörle** gelen değil, **demokrasi** ile kardeşliği ile bütün dünyaya örnek olan bir Türkiye **istiyorum. Ben** 6 milyonu aşkın işsiz, 22 milyon yoksul kardeşimizin olduğu bir Türkiye değil, işsizlik ve yoksulluğun sıfırlandığı, hiçbir çocuğun yatağa aç girmedığı bir Türkiye **istiyorum. Ben,** cinsiyet eşitliğinin sağlandığı, kadınlarımızın hayatın bütün alanlarında aktif bir şekilde yer aldığı bir Türkiye istiyorum. Ben ... **Bugün yaşadığımız sorunların bir tek sebebi var. Türkiye kötü yönetiliyor. ... Sevgili vatandaşlarım,** son 13 yılda Türkiye'nin **demokraside, ekonomide, dış politikada** daha doğrusu her alanda sorunları büyüdü ve derinleşti. ... **Şunu herkesin bilmesini istiyorum. Türkiye'nin sorunlarını çözecek bir tek Cumhuriyet Halk Partisi var. ... Siyasi ahlak yasasıyla, cebini dolduranlar gidecek,** halka hizmet edenler gelecek.

CHP Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu konuşması boyunca genel olarak 1 Kasım Türkiye Erken Genel Seçimleri bağlamındaki konuları ele alıyor, partisinin programına ayrıntılı bir şekilde değinerek partisinin propagandasını yapıyor.

Ele aldığı konuların çoğunluğunu, iktidar partisinin yaptıklarını ve yapmadıklarını, Ruhsar Demirel'e oranla, daha ılımlı bir dil ile anlatması oluşturuyor. En önemli politik dil özelliklerinden birisi olan rakip partinin kötülenmesi eylemi konuşmacının hemen hemen her cümlesinde bulunmaktadır. Konuşmasına, Ruhsar Demirel gibi TRT'nin iktidar partisine daha çok, muhalefete ise daha az zaman ayırmasını ele alarak başlayan Kemal Kılıçdaroğlu, bu durumu açıklayarak ve iktidar partisine göndermeler yaparak gerçekleştiriyor:

- **Bir siyasi partinin çıkarları doğrultusunda tek yönlü ve tek taraflı yayın yapılıyor.**
- **Özel yasayla kurulmuş, parasını halkın ödediği TRT ekranından sizlere sesleniyorum.**
- **Şu an izlemekte olduğunuz bu yayın da yasal bir zorunluluk olduğu için yapılıyor.**
- **Ellerinde olsa bu yayın da yapılmayacak.**

- *Bugün yaşadığımız sorunların bir tek sebebi var. Türkiye kötü yönetiliyor.*

- *... cebini dolduranlar gidecek...*

Bir erkek dili özelliği olan kısa cümleler ve doğrudan anlatım konuşmacının bütün söyleminde dikkatleri çekmektedir. Bu yönü ile konuşmacının söylemi, bir politik dil unsuru da olan dolaylı anlatım özelliği ile uyum sağlamakta. Bunun sebebini ise kişiye özel konuşma ve anlatım tutumunda görmek yerinde olacaktır:

- *Bakın aynen okuyorum.*

- *TRT tek yönlü, taraf tutan yayın yapmamak ve bir siyasi partinin menfaatlerine alet olmamak zorunda.*

- *Ama TRT bu kanuna açıkça aykırı davranıyor.*

- *Örneğin son 25 günde TRT'nin AKP'ye verdiği süre 30 saat.*

- *CHP'ye verdiği süre sadece 5 saat.*

Politik-ideolojik kavramlar bazında konuşma sürecinde görülen yapılar şunlar:

- *hukuk devleti*

- *yolsuzluklar*

- *yasaklar*

- *terörle*

- *demokrasi*

Konuşmacının, konuşması süresince pekiştirme amaçlı tekrarları kullandığı, boşluk doldurma sözcüklerini kullanmadığı görülmektedir. Bu tekrarları en çok da seyirciye hitap ettiğinde yaptığı görülüyor:

- *Sevgili vatandaşlarım.*

- *Değerli vatandaşlarım.*

- *Ben... istiyorum.*

Konuşmacı, konuşması boyunca ağırlıkta erkek dilinin belirgin özelliklerinden birini oluşturan ben referansı ile konuşuyor.

- **Ben**, bölgesinde ve dünyada itibarlı, zengin bir Türkiye *istiyorum*.

- **Ben**, dünya gündemine *yolsuzluklarla, yasaklarla veya terörle* gelen değil, *demokrasi* ile kardeşliği ile bütün dünyaya örnek olan bir Türkiye *istiyorum*.

- **Ben** 6 milyonu aşkın işsiz, 22 milyon yoksul kardeşimizin olduğu bir Türkiye değil, işsizlik ve yoksulluğun sıfırlandığı, hiçbir çocuğun yatağa aç girmediği bir Türkiye *istiyorum*.

- **Ben**, cinsiyet eşitliğinin sağlandığı, kadınlarımızın hayatın bütün alanlarında aktif bir şekilde yer aldığı bir Türkiye istiyorum.

- **Ben ...**

Bir başka erkek dili özelliği olan yargılayıcı açıklamaları ve iddiaları konuşmacının söyleminde görmek mümkün:

- *Bugün yaşadığımız sorunların bir tek sebebi var. Türkiye kötü yönetiliyor. ...*

- *Sevgili vatandaşlarım, son 13 yılda Türkiye'nin demokraside, ekonomide, dış politikada daha doğrusu her alanda sorunları büyüdü ve derinleşti. ...*

- *Siyasi ahlak yasasıyla, cebini dolduranlar gidecek, halka hizmet edenler gelecek.*

Konuşmacı, konuşması esnasında kibar tavırlar sergileyerek, siyasi rakibine karşı çok sert bir tonlama kullanmıyor. Erkek konuşmacının, konuşma esnasında destekleyici öge olarak ellerini ve kollarını çok fazla kullanması dikkatleri çekiyor.

AK Parti Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu (31 Ekim 2015, TRT “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması”)

TRT ekranlarında yayınlanan “1 Kasım 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri Propaganda Konuşması” adlı program daha önce de bahsedildiği gibi TRT'nin seçim dolayısıyla resmi olarak düzenleyip yayınlamak zorunda olduğu, partilerin kendilerini kamuoyuna anlatabildikleri bir program. AKP Genel Başkan Ahmet Davutoğlu'nun konuk olduğu programda Ahmet Davutoğlu 1 Kasım 2015 erken genel seçimlerine ilişkin düşüncelerini ortaya koyuyor ve partisinin propagandasını yapıyor. Program 10 dakika sürüyor.

E.: Değerli vatandaşlarım. Seçimlerin bitmesinden yaklaşık 24 saat önce tekrar sizlerin huzurunuzdayım. Her şeyden önce hayırlı günler diliyorum. Seçimlerin ülkemiz için, bütün insanlık için, her biriniz için hayırlı olmasını diliyorum. Hepimiz sizin huzuruza çıktık, vaatlerimizi, yapmak istediklerimizi detaylıca anlattık. ... Sizden en öncelikli ricam *seçimlere katılım oranının* yüksek olması. *Vatandaşlık haklarının* ve görevlerinin en başında gelen görevlerden biri *seçimlere katılımıdır*. Çünkü

bu ülke sizin. **Bu ülke** hiçbir kesimin, hiçbir kişinin, hiçbir zümrenin değil, **bu ülke** 78 milyon vatandaşımızın **her birinin**. **Her birinizin bu ülkenin** tapusunda hakkınız var. **Her birinizin** dedesi **bu ülke** için İstiklal Harbi'nde **kan dökmüş**, can vermiş insanlar. **Her birinizin** çocukları, torunları **bu ülkede** sizin gibi hak sahibi olacaklar. **Hiç kimse** bir diğerinden üstün değil. **Hiç kimsenin** oyu bir diğerinden daha değerli değil. Lütfen yarın tam bir güven ve huzur içinde sandık başlarına gidiniz ve gönlünüzden ne geçiyorsa o yönde oyunuzu kullanınız. ... Bu seçimlerde göreceli olarak **%45** gibi **çok yüksek bir katılım sergilendi**. Göreceli dedim, çünkü **Almanya'da normalde kendi genel seçimleri için bile Alman vatandaşlarının katılımı bazen bu oranı bulmuyor**. ... Değerli vatandaşlarım, ... **Burada bu kararı verirken, lütfen dünya konjonktürüne, bölgesel konjonktüre bir bakın**. ... Şimdi bakınız, biz size ne vaat ediyoruz? 1. İstikrar vaat ediyoruz. ... **Diğer partiler vaat etmiyor. Niye? Çünkü diğer partilerin tek başına iktidar olma şansı yok**. 2. Bütün bu istikrarsızlıklar içinde, terör saldırıları karşısında biz size **huzur, güvenlik** ve bu güvenlik içinde **özgürce demokratik** bir ortam vaat ediyoruz. ... **Anayasal zorunluluk** gereği olan bir **erken seçim hükümetiyiz** demedik. ... **Ben 7** haziran akşamı size söz **vermiştim**. 3. Husus. ... **Demokrasinin derinleşmesi. Siyasi reformların** devam etmesidir. Size yeni ve **sivil bir anayasa** vaat ediyoruz. ... **Darbe anayasalarından** arındırılmış bir **siyasal ortam** vaat ediyoruz.

AKP Genel Başkan Ahmet Davutoğlu konuşması boyunca genel olarak 1 Kasım Türkiye Erken Genel Seçimlerinin önemine değinerek seçim güvenliğinden, seçmenin sandığa gitmesinin öneminden, ekonomiden, terörden bahsedip 1 Kasım Seçimleri bağlamındaki konuları ele alıyor, partisinin programına ayrıntılı bir şekilde değinerek partisinin propagandasını yapıyor.

Ele aldığı konuların çoğunluğunu, kendilerinin iktidardayken yaptıklarını ve tekrar iktidar olduklarında, yine Ruhsar Demirel'e oranla daha ılımlı bir dil ile anlatması oluşturuyor.

Bir erkek dili özelliği olan kısa cümleler ve doğrudan anlatım Kemal Kılıçdaroğlu gibi Ahmet Davutoğlu'nun da bütün söyleminde dikkatleri çekmektedir. Bu yönü ile konuşmacının söylemi, bir politik dil unsuru da olan dolaylı anlatım özelliği ile uyuşmamakta. Bunun sebebini ise burada da kişiye özel konuşma ve anlatım tutumunda görmek yerinde olacaktır:

- **Her birinizin** çocukları, torunları **bu ülkede** sizin gibi hak sahibi olacaklar.

- **Hiç kimse** bir diğerinden üstün değil.

- **Hiç kimsenin** oyu bir diğerinden daha değerli değil.

Politik-ideolojik kavramlar bazında konuşma sürecinde görülen yapılar şunlar:

- *Güven ortamı*
- *Terör odakları*
- *Seçimlere katılım oran*
- *Vatandaşlık haklarının*
- *Tek başına iktidar*
- *Huzur, güvenlik*
- *Özgürce demokratik bir ortam*
- *Anayasal zorunluluk*
- *Erken seçim hükümeti*
- *Demokrasinin derinleşmesi*
- *Siyasi reformlar*
- *Sivil bir anayasa*
- *Darbe anayasalarından*
- *Siyasal ortam*

Konuşmacının, konuşması süresince pekiştirme amaçlı tekrarları kullandığı, boşluk doldurma sözcüklerini kullanmadığı görülmektedir. Bu tekrarları en çok da seyirciye hitap ettiğinde yaptığı görülüyor:

- *Değerli vatandaşlarım.*
- *Her birinizin dedesi bu ülke için İstiklal Harbi'nde kan dökmüş, can vermiş insanlar.*
- *Her birinizin çocukları, torunları bu ülkede sizin gibi hak sahibi olacaklar.*
- *Hiç kimse bir diğerinden üstün değil.*
- *Hiç kimsenin ...*

Konuşmacı, konuşması boyunca erkek dilinin belirgin özelliklerinden birini oluşturan ben referansı da kullanıyor.

- *Ben 7 haziran akşamı size söz vermiştim.*

Bir başka erkek dili özelliği olan yargılayıcı açıklamaları konuşmacının söyleminde görmek mümkün:

- *Diğer partiler vaat etmiyor. Niye? Çünkü diğer partilerin tek başına iktidar olma şansı yok.*

Yine erkek dili özelliği olan direktifler, veriler, bilgiler, olgular, sayılar, sonuçlar ve iddialar da Ahmet Davutoğlu'nun söyleminde gözlerden kaçmıyor.

- Bu seçimlerde göreceli olarak %45 gibi *çok yüksek bir katılım sergilendi.*

- Göreceli dedim, çünkü *Almanya'da normalde kendi genel seçimleri için bile Alman vatandaşlarının katılımı bazen bu oranı bulmayabiliyor.*

- Değerli vatandaşlarım, ... *Burada bu kararı verirken, lütfen dünya konjonktürüne, bölgesel konjonktüre bir bakın.*

- Şimdi bakınız, biz size ne vaat ediyoruz? 1. İstikrar vaat ediyoruz.

- *Diğer partiler vaat etmiyor.*

- *Niye? Çünkü diğer partilerin tek başına iktidar olma şansı yok.*

- *Anayasal zorunluluk* gereği olan bir *erken seçim hükümeti*yiz demedik.

- *Ben 7 haziran akşamı size söz vermiştim.*

Ahmet Davutoğlu da konuşması esnasında kibar tavırlar sergiliyor ve siyasi rakibine karşı çok sert bir tonlama kullanmıyor. Erkek konuşmacının, konuşma esnasında destekleyici öge olarak ellerini ve kollarını kullandığı da görülüyor.

3. SONUÇ

Bu çalışmada, 1 Kasım 2015 Türkiye Erken Genel Seçimi öncesinde kadın ve erkek politikacıların seçim söylemlerinin dilbilimsel açıdan incelenmiştir. Çalışmanın kuramsal kısmında politik dil ele alınmıştır.

Çalışmanın uygulama bölümünde, farklı ideolojik görüşlerden olan 2 kadın ve 2 erkek politikacının propaganda söylemleri incelenerek kullandıkları dil, politik dil, kadın dili ve erkek dili bağlamında ele alınmıştır.

Bu inceleme sonucunda kadın ve erkek politikacıların söylemlerinde, dili kullanım biçimlerinde farklılıklar görülmüştür.

Buna göre, incelenen metinlerde genel olarak kadınların, cümlelere başlarken bir doldurma sözcüğüne ihtiyaç duydukları ve *yani, evet, kesinlikle, şimdi, işte, mutlaka, nitekim* gibi ön edatları çok sık kullandıkları görülmüştür. Aynı şekilde, kadınların, konuşmaları boyunca pekiştirici

sözcükleri destekleme niteliğinde kullandıkları belirlenmiştir. Erkeklerde ise bu pekiştirme durumu genelde tekrarlar ile gerçekleşmektedir.

Kadın konuşmacılar karşıdaki konuşmacının konuşmasını bölerek ya da takıldığı yerde konuşmasını destekleyici ifadeler kullanarak cümlelerini tamamlıyorlar. Yine kadın konuşmacılarda gözlemlenen bir başka özellik de, karşıdaki konuşmacıyı *hmmm, e, hi, ha ha, evet* vb. ifadelerle onaylayarak onu dinlediklerini belirtmeleridir.

Erkek konuşmacılara oranla daha duygusal bir dil kullanmaları gereken kadın konuşmacıların, politik söylemlerinde erkeklere oranla daha sert, hatta saldırgan bir dil kullandıkları, cümlelerinde kesin ifadelerden kaçınarak dolaylı anlatıma çok fazla yer verdikleri ve cümlelerinin erkeklerinkine göre çok uzun olduğu tespit edilmiştir. Bu dolaylılık ise bir aşağılama veya bir hakaret söylemine kadar gitmektedir. Erkeklerde ise cümlelerin kısalığı, daha ılımlı, daha doğrudan ve kesin bir dil kullanıldığı belirlenmiştir. Erkek konuşmacıların cümlelerinin, genel olarak direktifler, veriler, bilgiler, olgular, sayılar, sonuçlar ve iddialar içerdiği sonucuna varılmıştır.

Konuşmacıların geneli propagandasını kendini anlatarak ve rakibini kötüleyerek yapıyor. Bu yolla da ikna eylemi için içine giriyor ve alıcı ikna edilmeye çalışılıyor. Aynı şekilde kadınların daha çok politik ve ideolojik kelime hazinesi ve açık bir şekilde biz referansı kullandıkları, erkeklerin ise ben referansı kullandıkları gözlemlenmiştir.

Kadın ve erkek konuşmacıların konuşma esnasındaki kibar tavırları, nazik ve hassas tarzı da dikkatleri çekiyor. Bir diğer unsur olarak ise, kadın ve erkek konuşmacıların konuşma esnasında destekleyici öge olarak ellerini ve kollarını fazla kullandıkları belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Girnth, H. (2015). *Sprache und Sprachverwendung in der Politik: Eine Einführung in die linguistische Analyse öffentlich-politischer Kommunikation*. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
- Grünert, H. (1974). *Sprache und Politik: Untersuchungen zum Sprachgebrauch der „Paulskirche“*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Klein, J. (2013). Wortschatz, Wortkampf, Wortfelder in der Politik. *Politische Semantik: Bedeutungsanalytische und Sprachkritische Beiträge zur politischen Sprachverwendung* içinde (1-50). Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Mickfeld, B., & Turowski, J. (2014). *Sprache. Macht. Denken-Eine Einführung*.

- Sprache. Macht. Denken: Politische Diskurse verstehen und führen, Denkwerk Demokratie* içinde (15-48). Frankfurt/New York: Campus Verlag.
- Roth, K. S. (2004). *Politische Sprachberatung als Symbiose von Linguistik und Sprachkritik: Zu Theorie und Praxis einer kooperativ-kritischen Sprachwissenschaft*. Tübingen: Walter de Gruyter.
- Yıldırım, Y. (2012). İletişimsel Eylem Kuramı Işığında Siyasal İletişim ve AK Parti Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, 7 (1), 195-225.
- Zabczyk, Ł. (2012). *Sprache und Politik - Zur politischen Terminologie in der BRD 1949-1974*. Norderstedt: GRIN Verlag.